

T&A

SURVEY

Werkprotocol onverwacht aantreffen explosief/OO

Rapportage

Projectnummer: GPR9431

Onderzoeksgebied: Grondgebied gemeente Katwijk

T&A Survey B.V.
Dynamostraat 48
1053 HR Amsterdam
020-6651368
info@ta-survey.nl

www.tasurvey.nl

Rapportage

Projectnummer: GPR9431

Datum: 01-06-2022

Betreft:

Werkprotocol voor een onverwachte vondst van explosieven/Ontplofbare Oorlogsresten (OO) tijdens grondroerende werkzaamheden binnen gemeente Katwijk

Opdrachtgever:

Gemeente Katwijk
T.a.v. de heer R. van der Gugten
Postbus: 589
Postcode: 2220 AN Katwijk
T: 071 - 4065021
E: r.vandergugten@katwijk.nl

Voor akkoord:

.....
Mark van der Gulik,
afdelingsmanager

.....
Maurice de Cock,
projectleider

.....
Johan Barnhoorn,
senior deskundige 000

Adviseur T&A Survey:

Dhr. M.C.J. de Cock
E-mail: decockt@ta-survey.nl
Tel: 020 6651368

INHOUDSOPGAVE

1	Inleiding en doelstellingen.....	2
1.1	Inleiding	2
1.2	Vooronderzoek explosieven	2
1.3	Doelstellingen werkprotocol	2
2	Algemene informatie en voorlichting.....	4
2.1	Algemene informatie explosieven	4
2.2	Voorlichting voor aanvang werkzaamheden	4
3	Handelingen aantreffen mogelijk OO en communicatie.....	5
3.1	Rol van de vinder	5
3.2	Rol (hoofd)uitvoerder – contactpersoon explosieven	5
3.3	Communicatie na constatering object betreft mogelijk explosief	5
4	Projectgevolgen onverwachte explosieenvondst	6
Bijlage 1	Communicatieschema onverwacht aantreffen explosief	7
Bijlage 2	Werkinstructie onverwacht aantreffen explosief.....	8
Bijlage 3	Registratie toolbox werkinstructie.....	12

1 INLEIDING EN DOELSTELLINGEN

1.1 INLEIDING

Gemeente Katwijk gevestigd te Katwijk ("opdrachtgever") heeft T&A Survey BV ("T&A") verzocht een werkprotocol op te stellen voor het onverwacht aantreffen van explosieven/Ontplofbare Oorlogsresten ("explosieven" of "OO") tijdens grondroerende werkzaamheden.

1.2 VOORONDERZOEK EXPLOSIEVEN

Door diverse onderzoeksbureaus zijn vooronderzoeken explosieven uitgevoerd en gerapporteerd voor locaties binnen de gemeente Katwijk. Voor meerdere locaties binnen de gemeente zijn verdachte gebieden afgebakend, gebaseerd op het bronnenmateriaal. Voor enkele oorlogshandelingen die in de gemeente plaats hebben gevonden, bleek dat niet mogelijk. Zo is het bijvoorbeeld bekend dat in mei 1940 in de duinen grondgevechten hebben plaatsgevonden en wapens en munitie zijn gedumpt. Er zijn daarvan in meerdere gevallen geen locaties bekend, op basis waarvan een verdacht gebied afgebakend kon worden. Dit geldt ook voor enkele andere locaties waar schermutselingen hebben plaatsgevonden, een aantal dumpingen van wapens en munitie in sloten en enkele luchtaanvallen. Ook geldt dat er vele stellingen voor wapens en geschut in de gemeente hebben gestaan, onder meer rondom de voormalige vliegbasis Valkenburg en in de duinen. Er zijn echter geen aanwijzingen dat daar explosieven zijn achtergelaten of gedumpt, wat bevestigd wordt door de door de EOD geruimde explosieven binnen de gemeente.

Voor de delen binnen de gemeente, die onverdacht zijn verklaard, wordt geadviseerd grondroerende werkzaamheden onder het hanteren van een werkprotocol "onverwacht aantreffen explosief" uit te voeren, waarbij het uitvoerende personeel wordt geïnstrueerd.

1.3 DOELSTELLINGEN WERKPROTOCOL

Dit werkprotocol is bestemd voor de betrokken leidinggevende en medewerkers bij werkzaamheden in overdacht gebied, gebieden waar een achtergrondrisico aanwezig is en in aandachtsgebieden.

Onverdacht gebied

Gebieden waar op basis archiefstudie onvoldoende feitenmateriaal is aangetroffen om een gebied verdacht te verklaren.

Gebieden met achtergrondrisico

Gebieden met een zogenaamd "achtergrondrisico" hebben, al spreekt men over een verdacht gebied, geen wezenlijk verhoogd risico op het aantreffen van explosieven (tenzij er sprake is van een contra indicatie). Het betreft de volgende gebieden:

- Naoorlogs aangebrachte ophooglagen.
- Onder vooroorlogse bebouwing, waarbij deze en de directe omgeving niet beschadigd is tijdens de oorlog en er geen sprake is van bombardementen.
- Geroerde grond, waarbij het aannemelijk is dat aanwezige explosieven tijdens eerdere werkzaamheden zouden zijn ontdekt. Dit geldt bijvoorbeeld voor de grond boven naoorlogs aangelegde kabels, de naoorlogs vernieuwde ballast laag en al eerder gebaggerde waterbodem, waarbij aantoonbaar niet dieper wordt gewerkt.

Aandachtsgebied

Voor een deel in het zuiden van de voormalige vliegbasis Valkenburg kon op basis van het feitenmateriaal niet gesteld worden, dat het verdacht is op de aanwezigheid van explosieven. Dit gebied is aangemerkt als "aandachtsgebied". Ter plaatse zijn op huidige topografische kaarten en satellietbeelden nog de contouren herkenbaar van verdedigingswerken die tijdens WOII zijn aangebracht. Er zijn geen aanwijzingen dat er explosieven zijn achtergelaten of gedumpt, echter men heeft er sinds WOII kennelijk ook geen aandacht aan besteed en/of gebruik gemaakt van het terrein. Voor het overige deel van het vliegveld en er omheen, geldt dat de verdedigingswerken die er tijdens WOII aanwezig waren, zijn verwijderd en/of in gebruik zijn geweest. Er zijn geen meldingen bekend van Duitse wapens en munitie die ter plaatse gedumpt zijn, of naorlogs aangetroffen. Dit kan zijn omdat ze daar nooit zijn achtergelaten/gedumpt, maar het kan ook zijn dat direct na de capitulatie van Duitsland men alles geruimd heeft ter plaatse, of later toen het terrein in gebruik werd genomen. Door deze leemte in kennis wordt voor het gebied in het zuiden van het vliegveld gesteld dat het een "aandachtsgebied" is, omdat er enerzijds geen aanwijzingen zijn dat er gedumpt is (en het gebied dus onverdacht is), anderzijds niet geheel uit te sluiten is, dat dit wel heeft plaatsgevonden en – in tegenstelling tot de rest van het vliegveld – er geen ruiming van die explosieven heeft plaatsgevonden.

Doelstelling werkprotocol

Doelstelling is om leidinggevende en medewerkers te voorzien van informatie over de wel en juist niet te nemen stappen na de vondst van een mogelijk explosief. Op deze wijze dient onveilig handelen – met als gevolg onnodige risico's voor personeel en omgeving - te worden voorkomen door gebrek aan kennis.

Tevens dient onnodige stagnatie van werkzaamheden te worden voorkomen.

Opgemerkt en benadrukt dient te worden dat onderhavig werkprotocol uitsluitend van toepassing is binnen gemeente Katwijk.

2 ALGEMENE INFORMATIE EN VOORLICHTING

2.1 ALGEMENE INFORMATIE EXPLOSIEVEN

Explosieven zijn voornamelijk tijdens en vlak na de Tweede Wereldoorlog (WOII) in de bodem terechtgekomen door gevechtshandelingen en/of dumpingen. Na ruim 70 jaar in de grond verborgen te zijn geweest, zijn deze vaak niet als zodanig herkenbaar. Explosieven kunnen variëren in soort, afmetingen, materiaal en ontstekingsinrichtingen. Deze factoren, samen met het verouderen en daardoor instabiel worden van de explosieve inhoud, kunnen bij verkeerd behandelen grote risico's teweegbrengen.

Conform het CertificatieSchema Opsporing van Ontplobbare Oorlogsresten (CS-OOO) zijn explosieven onderverdeeld in 16 hoofdgroepen. Om het enigszins overzichtelijk en begrijpelijk te houden, kunnen deze worden samengevat in acht categorieën:

1. Klein Kaliber Munitie (patronen vuurwapens) tot kaliber 20 mm
2. Hand- en geweergranaten
3. Granaatwerpers
4. Geschutmunitie vanaf kaliber 20 mm (granaten en mortiergranaten)
5. Mijnen (anti-personeel en anti-tank)
6. Ontstekingsinrichtingen (van geschutmunitie)
7. Afwerpmunitie (vliegtuigbommen)
8. Overige munitie (elk object dat voor een niet deskundig persoon wordt aangezien als mogelijk explosief)

Het soort explosief bepaalt grotendeels de (uitwerkings)risico's en de te treffen (veiligheids)maatregelen.

2.2 VOORLICHTING VOOR AANVANG WERKZAAMHEDEN

De aannemer is verantwoordelijk voor het hanteren van het werkprotocol. Voor aanvang van werkzaamheden wordt aangeraden om een start-werk vergadering ("toolbox") te houden, waarin de betrokkenen door een Senior deskundige OOO geïnstrueerd worden.

Tijdens de instructie zal de procesgang conform het CS-OOO worden belicht. Tevens wordt toegelicht hoe en waarom (on)verdachte gebieden en gebieden met een achtergrondrisico tot stand komen. Hiervan worden registraties bijgehouden (bijlage 3).

Een Senior deskundige OOO (Opsporing Ontplobbare Oorlogsresten) heeft de noodzakelijke expertise en kan mogelijk ingewikkelde vragen van projectmedewerkers en leidinggevende over de procesgang, explosieven en explosievenveiligheid beantwoorden en eventuele onrust wegnemen. Tijdens de instructie explosievenveiligheid zullen de meest voorkomende explosieven worden behandeld.

Een samenvatting van dit werkprotocol staat vermeld in de werkinstructie onverwacht aantreffen explosief in bijlage 2. Geadviseerd wordt deze op te hangen in de schaft- of directiekeet.

3 HANDELINGEN AANTREFFEN MOGELIJK OO EN COMMUNICATIE

3.1 ROL VAN DE VINDER

De persoon die het vermoedelijke explosief/OO aantreft, heeft in de beginfase een belangrijke rol. De vinder dient ervoor te zorgen dat:

- De werkzaamheden tijdelijk worden stilgelegd in de directe nabijheid van het mogelijke explosief:
 - Indicatie afwerpmunitie (vliegtuigbom) 150 meter
 - Overige munitie 50 meter
- Het mogelijke explosief NIET wordt beroerd of verplaatst
- Het mogelijke explosief NIET wordt weggegooid, schoon geklopt of schoongeveegd
- Het mogelijke explosief wordt gemarkeerd;
 - Randon piketten met rood-wit lint of
 - Randon met hekwerk
- Het mogelijke explosief wordt afgedekt met (nat) zand, indien er sprake is van rookontwikkeling.

3.2 ROL (HOOFD)UITVOERDER – CONTACTPERSOON EXPLOSIEVEN

Vervolgens dient de vondst te worden gemeld bij de (hoofd-)uitvoerder of bij een andere vooraf aangewezen projectmedewerker binnen het bedrijf (contactpersoon explosieven).

Deze persoon dient contact op te nemen met de politie. Mogelijk dat de politie om de nodige informatie omtrent het mogelijke explosief zal verzoeken, zoals foto's van vanuit diverse invalshoeken en afmetingen (lengte en diameter).

Opgemerkt wordt dat hierbij het explosief niet mag worden beroerd.

3.3 COMMUNICATIE NA CONSTATERING OBJECT BETREFT MOGELIJK EXPLOSIEF

De politie zal de eerste evaluatie van het object doen. Indien niet kan worden uitgesloten dat het object een mogelijk explosief betreft zal door de politie de eerste veiligheidsmaatregelen worden bepaald. Vervolgens zal die de communicatiestroom met het bevoegd gezag en EODD coördineren.

Opgemerkt wordt dat de definitieve identificatie of het aangetroffen object wel/geen explosief betreft een specialisme is dat wettelijk moet worden overgelaten aan een Senior deskundige OOD of de Explosieven OpruimingsDiensten Defensie (EODD). Dit zijn de personen die de kunnen bepalen welke risico's, gevaars- en uitwerkingsfactoren er bij het aangetroffen explosief van toepassing zijn en concreet kunnen en mogen adviseren.

De EODD draagt zorg voor het ruimen (vernietigen of afvoeren van het explosief).

In bijlage 1 is bovenstaande in een communicatieschema weergegeven. Geadviseerd wordt deze op te hangen in de schaft- of directiekeet.

4 PROJECTGEVOLGEN ONVERWACHTE EXPLOSIEENVONDST

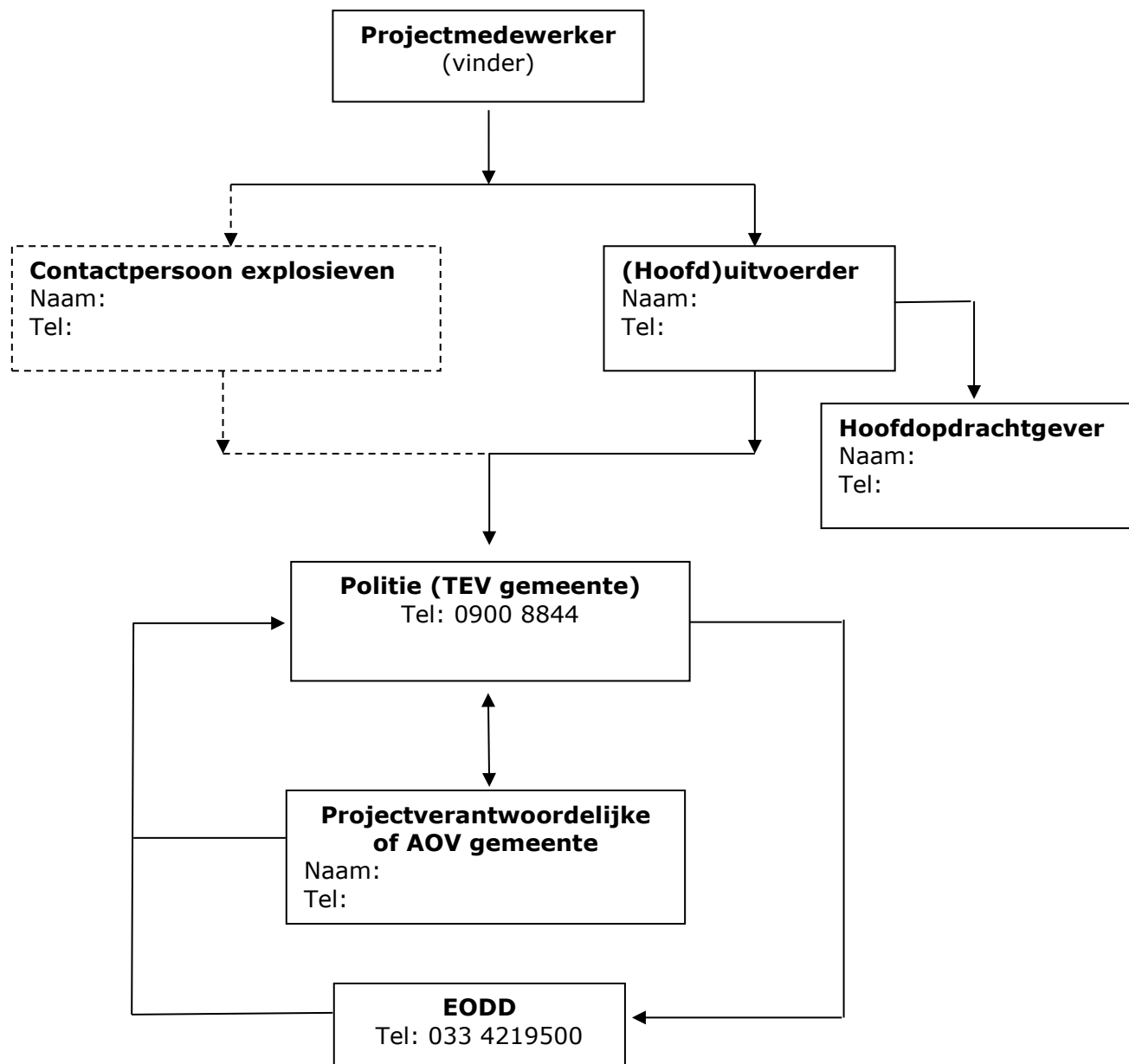
Wanneer er sprake is van een onverwachte vondst, is er sprake van nieuw feitenmateriaal ten opzichte van het uitgevoerde vooronderzoek explosieven (contra-indicatie).

Daarom wordt in dat geval geadviseerd om door een specialist vooronderzoek en Senior deskundige OOO, te laten vaststellen of de vondst als incidentele vondst kan worden beschouwd. Dit kan het beste via het bevoegd gezag, zodat in overleg bepaald kan worden welke specialist en Senior deskundige OOO voldoende lokale kennis hebben om een weloverwogen analyse van de situatie te maken.

Zeker bij meerdere explosieven vondsten (contra-indicaties) kan men ervan uitgaan dat er gedurende WOII gevechtshandelingen hebben plaatsgevonden in het gebied, waardoor de kans op een volgende vondst reëler wordt. In dit geval is het verstandig om voorzorgsmaatregelen te treffen, zodat het werk onder veilige omstandigheden kan worden voortgezet.

Een voorzorgsmaatregel is om (tijdelijk) te stoppen met de geplande werkzaamheden en een aanvullende probleemanalyse uit te laten voeren.

BIJLAGE 1 COMMUNICATIESCHEMA ONVERWACHT AANTREFFEN EXPLOSIEF

Opgemerkt dient te worden dat de EODD nooit zonder tussenkomst van de politie wordt gebeld.

BIJLAGE 2 WERKINSTRUCTIE ONVERWACHT AANTREFFEN EXPLOSIEF

Deze werkinstructie is uitsluitend bedoeld voor werkzaamheden op het grondgebied van gemeente Katwijk, voor werkzaamheden in onverdacht gebied, een gebied waarbij een achtergrondrisico geldt, of een aandachtsgebied. Dit wil zeggen dat de kans op aantreffen van explosieven/Ontplofbare Oorlogsresten (OO) uiterst klein en ongewoon is.

Indien men onverdacht toch een object aantreft waarbij het vermoeden bestaat dat het een explosief betreft dient men de volgende veiligheidsmaatregelen te treffen:

- Werkzaamheden tijdelijk stilleggen in de directe nabijheid van het mogelijke explosief;
 - Indicatie afwerpmunitie (vliegtuigbom) 150 meter
 - Overige munitie 50 meter
- NIET beroeren of verplaatsen
- NIET weggooien, schoonkloppen of schoonvegen
- Markeren; Rondom piketten met rood-wit lint of rondom met hekwerk
- Afdekken met (nat) zand, indien er sprake is van rookontwikkeling
- Informeer en vraag om advies bij de politie.

Op de volgende pagina's zijn foto's van de meest voorkomende soorten en vormen van explosieven/Ontplofbare Oorlogsresten (OO) weergegeven. Diameters variëren van enkele millimeters tot tientallen centimeters en zijn vermeld om een indicatie van de omvang van de weergegeven explosieven te geven.

(v.l.n.r.) Klein Kaliber Munitie (Ø 13mm) - granaat (Ø 20mm) - granaat (Ø 37mm) - granaat 17pdr (Ø 75mm)

Granaat 25pdr (Ø 87,6 mm)

Mortiergranaat 2inch (Ø 50,8mm)

Mortiergranaat 3inch (Ø 76,3mm)

Mortiergranaat Ø 81 mm

Raket Ø 150 mm

Raket kop 60 lbs (circa Ø 150mm)

*Munitiekistje Klein Kaliber Munitie
(geweerpatronen)*

...

Diverse geweergranaten (onderkant circa Ø 30mm)

Landmijn (circa Ø 300mm)

Handgranaten (circa Ø 50mm)

Granaatwerper (piat) circa Ø 88mm x L 400mm

Granaatwerper (pantzerfaust) circa Ø 150mm x L 500mm

Vliegtuigbom 50kg (circa Ø 200mm x L 600mm)

Vliegtuigbom 500lbs (circa Ø 350mm x L 950mm)

BIJLAGE 3 REGISTRATIE TOOLBOX WERKINSTRUCTIE

[illegible]